

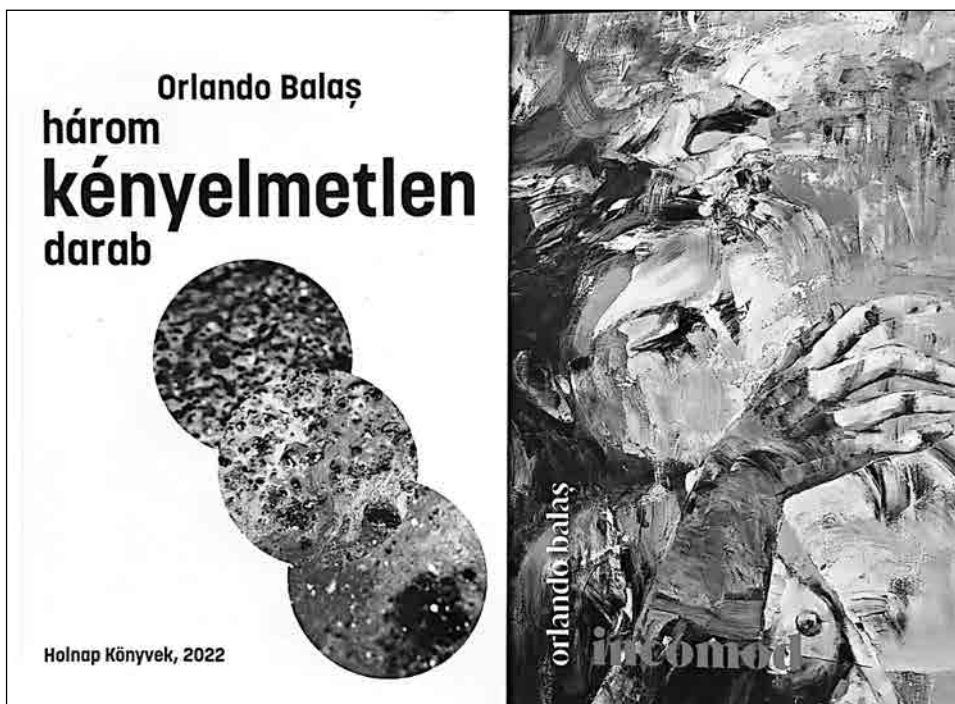
Kényelmetlen darabok

A jövőben, a jelenben és a közelmúltban játszódik a nagyváradi Orlando Balaş író, németnyelv-tanár három színműve. Az *Incomod* című kötet 2021-ben jelent meg román nyelven a Brumar Kiadó gondozásában, magyar nyelven pedig *Három kényelmetlen darab* címmel 2022-ben a Holnap Könyvek sorozatban.

Aki könnyed kikapcsolódásra, cukorhabos lebegésre vágyik, annak határozottan nem ajánljuk, hogy kézbe vegye a kötetet – sem románul, sem magyarul. Akit azokban érdekelnek társadalmi kérdések, annak érdemes fellapoznia a könyvet. A darabokat magyarul Magyarai Sára egyetemi docens és munkatársunk, Molnár Judit fordí-

tásban olvashatják.

Az első alkotás, a *Sieg Heil, avagy A jó győzelme (Sieg Heil sau Triumful binelui)* disztópia. Az olvasó egy 2151-ben zajló per közepébe csöppen az, melynek vádlottja, Georg Adamson azért áll bíróság előtt, mert interneten is terjesztette, hogy látott egy jel nélküli gyermeket, aki vélhetően természetes úton született. A jövő társadalmában ez a gyermek lenne a kivétel, akkor ugyanis már ötven éve nem jegyeztek be természetes úton megfogant gyermeket, mindenki „biotech” embriókhoz juthat, és nevelheti felnőtté az ezekből született, öröklött betegségtől mentes, genetikailag feljavított példányt. A tárgyaláson bíró és

vádolt, ügyész és ügyvéd egy stilizált villámhoz hasonló jelent visel az arcán, ezzel jelezve: ők is biotech emberek. Ez a stilizált villám megkettőzve annak idején a náci SS-alakulatok jele volt, hangzik el a vádlott és védője beszélgetése során, melyben többek között azt is boncolgatják, hogy miért jelent az adott társadalomra veszélyt az, ha Georg Adamson beszél arról, hogy látott egy vélhetően természetes úton fogant gyermeket; miért is áll a kor társadalmá a biotech embriókból született emberekből; akarna-e valaki természetes úton fogant gyermeket, ha utódja garantáltan nem szenved örökletes betegségektől. Szóba kerülnek a génmódosított állatok és növények is, utóbbiak ellenállóak, de terméketlenek, s mint az ügyvéd szavaiból kiderül, senki sem tudja, mi a kockázata annak, ha az emberiség visszatér a természetes szaporodáshoz, és ki lenne a felelős azért, ha beteg gyermekek születnének... Kényelmetlen kérdések, ugye? A darab végéről csak annyi: egy disztópiának rendszerint nincs hollywoodi happy endje.

Szintén nehéz, de sajnos aktuális témát boncolgat a szerző a *Ne bántsátok a szárnyaimat!* (*Lasă-mi aripile*) című színművében. Az elején csak sejthető, hogy az elvált, a fiát és lányát nevelő Amalia új párjával, Petruval nincs minden rendben, bármennyire is látványos közte és a nő között dühöngő szerelem. Az édesapa alig láthatja gyermekeit, mert erre a törvény lehetőséget ad, arra azonban nem, hogy az anyjuk által veszélyeztetett gyermekeket magához vegye. Alex és Maria visszahúzódása, az édesapjukhoz való költözés, a menekülés vágya először csak sejteti, hogy az anyjuk új párja valójá-

ban pedofil... Az utolsó felvonásban Amalia örjögve hibáztatja volt férjét Maria öngyilkosságáért, talán éppen ezzel leplezve maga előtt is a tény: a kislányt a férfi kérésére maga küldte Petru ágyába, hogy a férfival „aludjon”. Tépett szárnyú angyalokként jelennek meg a színen azok a gyermekek, akiket tönkretett, meggyalázott egy felnőtt, akinek vigyáznia kellett volna rájuk... Kényelmetlen, igaz?

Éjjel, mint a tolvajok (*Noaptea, ca hoții*) – talán nincs is olyan Romániában, Erdélyben, Partiumban élő magyar, aki, ha követte az ország közéletének történéseit, ne a 2017-es tüntetésekre gondolna a címet olvasva. Az akkori kormány egy kedd este sürgősségi rendelettel módosította a büntető törvénykönyvet (Btk.) és a büntügyi perrendtartást, többek között megváltoztatva a hivatali visszaélés meghatározását.

A dráma szereplői azok a tüntetők – nyugdíjas tanár és vállalkozó, szállodamenedzser és villamosvezető stb. –, akik a korrupció ellen emelnek szót egy vidéki város központjában. Az ő beszélgetéseik során felidéződik a Colectiv tragédiája épp úgy, mint a hálapénz, a hazai és külföldi munka során szerzett egészségügyi tapasztalatok története vagy az egyes engedélyek kiadása halogatásának kérdése is. Az egy vidéki város főtéren, a királysobor mellett sátrokban demonstrálók persze kellemetlenek a hatalom mindenkori képviselőinek. Ezt jelzi a csendőrség és a helyi rendőrök fellépése, a színen feltűnő politikusokkal folytatott párbeszéd, a finom figyelmeztetés, a bírság, végül a sátrakban alvó tüntetők szétverése. És, akár a való életben, természetesen megjelennek a színen a sorosbérence-

zők, a turistákért aggódok, a mondva-
csinált okokkal értetlenkedők is a tün-
tetők mellett... „Mi itt vagyunk, mert
minket érdekel. Benneteket érdekel?”
– hangzik a nézők felé a kérdés a szín-
mű végén. Kényelmetlen kérdés, ugye?

Mindenesetre kíváncsian várom,
lesz-e olyan színház vagy független
társulat, amely színre viszi Orlando
Balaş valamelyik darabját.

Fried Noémi Lujza

Távoli emlék